

CENTRALE RAAD VAN BEROEP

00/3642 NABW

00/3649 NABW

UITSpraak

in de gedingen tussen:

[appellante], appellante, en [appellant], appellant, beiden wonende te [woonplaats],

en

het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Harderwijk, gedaagde.

I. ONTSTAAN EN LOOP VAN DE GEDINGEN

Namens appellanten heeft mr. L.E. Nijk, verbonden aan het Bureau voor Rechtshulp Zwolle, op de bij aanvullende beroepschriften aangevoerde gronden hoger beroep ingesteld tegen de door de rechtbank Zwolle op 5 juli 2000 tussen partijen gewezen uitspraak, waarnaar hierbij wordt verwezen.

Gedaagde heeft een verweerschrift ingediend.

De gedingen zijn behandeld ter zitting van 7 januari 2003, waar appellant in persoon is verschenen, bijgestaan door mr. Nijk, die tevens voor appellante is opgetreden, terwijl gedaagde zich heeft doen vertegenwoordigen door G.J. van Bussel, werkzaam bij de gemeente Harderwijk.

II. MOTIVERING

De Raad gaat voor zijn oordeelsvorming uit van de volgende feiten en omstandigheden.

Gedaagde heeft aan appellante met ingang van 2 juli 1998 een uitkering toegekend ingevolge de Algemene bijstandswet (Abw), berekend naar de norm voor een alleenstaande woningdeler.

Omdat het vermoeden bestond dat appellante een gezamenlijke huishouding voerde met appellant, bij wie zij volgens haar verklaring een kamer huurde, heeft de Sociale Recherche op verzoek van gedaagde ter zake een onderzoek ingesteld. In het kader van dat onderzoek, waarvan de resultaten zijn neergelegd in een op 4 maart 1999 opgemaakt rapport, is dossieronderzoek verricht en zijn appellante en een tweetal getuigen gehoord.

Naar aanleiding van de inhoud van bedoeld rapport heeft gedaagde bij een ten aanzien van appellante genomen besluit van 12 maart 1999 de bijstandsuitkering van appellante met ingang van 1 februari 1999 beëindigd, het recht op uitkering over de periode van 2 juli 1998 tot 1 februari 1999 ingetrokken, de over die periode verleende bijstand teruggevorderd en een boete opgelegd van f 1.800,-, zijnde 15% van het fraudebedrag.

Bij een ten aanzien van appellant genomen besluit van 6 juli 1999 heeft gedaagde voorts met toepassing van artikel 84 van de Abw de ten behoeve van appellante in de periode van 2 juli 1998 tot 1 februari 1999 gemaakte kosten van bijstand mede van appellant teruggevorderd.

Bij besluit van 20 september 1999 heeft gedaagde het bezwaar van appellante tegen het besluit van 12 maart 1999, dat zich richtte tegen de intrekking van het recht op uitkering over de periode van 2 juli 1998 tot 1 februari 1999, de terugvordering van de over die periode verleende bijstand en de boeteoplegging, ongegrond verklaard.

Bij een afzonderlijk, eveneens op 20 september 1999 genomen, besluit heeft gedaagde het bezwaar van appellant tegen het besluit van 6 juli 1999 ongegrond verklaard.

Bij de aangevallen uitspraak heeft de rechtbank de tegen de besluiten van 20 september 1999 ingestelde beroepen ongegrond verklaard.

Appellanten hebben zich gemotiveerd tegen de aangevallen uitspraak gekeerd.

De Raad heeft het volgende overwogen.

De Raad is evenals gedaagde en de rechtbank van oordeel dat voldoende aannemelijk is dat appellanten niet alleen op en na 1 februari 1999 maar ook in de periode van 2 juli 1998 tot 1 februari 1999 een gezamenlijke huishouding hebben gevoerd in de zin van artikel 3, derde lid, van de Abw.

Vaststaat dat appellanten in laatstvermelde periode hun hoofdverblijf in dezelfde woning hadden, waardoor is voldaan aan het eerste in artikel 3, derde lid, van de Abw vermelde criterium. Appellanten hebben betoogd dat daaraan in de in geding zijnde periode een commerciële relatie ten grondslag lag; appellante huurde volgens haar verklaring tegen betaling van f 450,- per maand een kamer met gebruik van keuken, douche en wasmachine bij appellant.

Naar het oordeel van de Raad is het bestaan van de gestelde commerciële relatie tussen appellanten onvoldoende aannemelijk gemaakt

De Raad stelt vast dat betalingsbewijzen van de huur ontbreken. Voorts is uit het onderzoek van de Sociale Recherche naar voren gekomen dat appellanten medio 1998 met de ouders van appellante een reis naar Disneyland bij Parijs hebben gemaakt, waarbij appellant de kosten van appellante voor zijn rekening heeft genomen. Appellante heeft verder, volgens de verklaring van haar raadsman van 8 september 1998 tot 10 november 1998, een machtiging gehad om de bankrekening van appellant te gebruiken, terwijl zij appellant voorts begeleidde bij diens bezoeken aan de Rabo-bank om over schuldsanering te praten. Tenslotte heeft de huismeester van de flat, waarin appellanten ten tijde van belang woonden, tegenover de Sociale Recherche verklaard dat appellant hem omstreeks oktober 1998 heeft medegedeeld dat appellante bij hem - [appellant] - woonde en dat appellante en hij van plan waren om te trouwen. In aanmerking nemend, ten slotte, dat de kamer die appellante volgens haar verklaring bij appellant huurde, zich blijkens de gedingstukken niet voor afzonderlijke, zelfstandige bewoning leende, kan de Raad niet anders concluderen dan dat de relatie tussen appellanten niet gekenschetst kan worden als een commerciële relatie. De voormelde feiten en omstandigheden gaan hetgeen in een commerciële relatie gebruikelijk is, te boven en wijzen uit dat appellanten ten tijde van belang er blijk van gaven zorg te dragen voor elkaar door middel van het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding dan wel anderszins,

zodat ook aan het tweede, in artikel 3, derde lid, van de Abw gestelde criterium voor het bestaan van een gezamenlijke huishouding is voldaan.

De stelling van appellanten dat de intrekking van de uitkering per 2 juli 1998 in strijd is met het rechtszekerheidsbeginsel omdat gedaagde de uitkering eerst na een ingesteld onderzoek heeft toegekend en er sedertdien tot 1 februari 1999 niets in de relevante feiten en omstandigheden is gewijzigd, verwerpt de Raad. Uit de rapportage die in augustus 1998 is opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van appellante om een uitkering, kan niet anders worden geconcludeerd dan dat appellante toen een onjuiste voorstelling heeft gegeven omtrent haar relatie met appellant en hun feitelijke woon- en leefsituatie.

Appellante heeft gedaagde er niet van op de hoogte gesteld dat zij op en na 2 juli 1998 een gezamenlijke huishouding voerde met appellant zodat zij de in artikel 65, eerste lid, van de Abw neergelegde verplichting niet is nagekomen. Omdat dit heeft geleid tot het onrechte verlenen van bijstand over de periode van 2 juli 1998 tot 1 februari 1999 heeft gedaagde terecht met toepassing van artikel 69, derde lid, aanhef en onder a, van de Abw het recht op uitkering over die periode ingetrokken. Van dringende redenen als bedoeld in artikel 69, vijfde lid, van de Abw op grond waarvan van intrekking zou kunnen worden afgezien is de Raad niet gebleken.

Hieruit volgt dat gedaagde eveneens terecht, met toepassing van artikel 81, eerste lid, van de Abw, de ten onrechte betaalde bijstand van appellante heeft teruggevorderd. Ook heeft gedaagde terecht, met toepassing van artikel 84 van de Abw, de bijstand mede van appellant teruggevorderd. Van dringende redenen als bedoeld in artikel 78, derde lid, van de Abw op grond waarvan van terugvordering zou kunnen worden afgezien, is de Raad niet gebleken.

Met betrekking tot de aan appellante opgelegde boete stelt de Raad voorop dat op grond van hetgeen hiervoor is overwogen vaststaat dat appellante de inlichtingenverplichting als bedoeld in artikel 65 van de Abw niet is nagekomen.

De Raad ziet geen grond voor het oordeel dat elke verwijtbaarheid ten aanzien van de gedraging van appellante ontbreekt en dat gedaagde daarom toepassing had moeten geven aan artikel 14a, tweede lid, tweede volzin van de Abw. Voorts stelt de Raad vast dat het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenverplichting hier heeft geleid tot het ten onrechte verlenen van bijstand, zodat zich hier geen geval voordoet als bedoeld in artikel 14a, derde lid (tekst van 31 december 1998 tot en met 31 december 2001), van de Abw. Gedaagde was derhalve verplicht aan appellante een boete als bedoeld in artikel 14a, eerste lid (tekst tot en met 31 december 2001), van de Abw op te leggen.

De Raad verwerpt het betoog van de raadsman van appellante dat het opleggen van de boete in het onderhavige geval onrechtmatig is omdat appellante te laat is gewezen op haar recht om geen verklaring af te leggen als bedoeld in artikel 14b, eerste lid, van de Abw. Het zwijgrecht, neergelegd in voornoemde bepaling, is eerst van toepassing als uit de feiten en omstandigheden van het geval de conclusie kan worden getrokken dat het uitvoeringsorgaan het voornemen heeft een boete op te leggen. Indien, zoals in het onderhavige geval, een signaal is binnengekomen dat ten onrechte uitkering wordt ontvangen, kan uit het stellen van vragen daarover in redelijkheid nog geen voornemen tot boeteoplegging worden afgeleid. Het zwijgrecht heeft voorts alleen betrekking op informatie die van belang is voor het boeteonderzoek, terwijl de omstandigheid dat het zwijgrecht voor het boeteonderzoek is gaan gelden, de betrokkene niet ontslaat van de verplichting informatie

te verschaffen die van belang is voor het rechtmatigheidsonderzoek.

Uit het rapport van verhoor van appellante op 2 maart 1999 blijkt dat de Sociale Recherche eerst heeft beoordeeld of aan appellante rechtmatig een uitkering werd verstrekt. Vervolgens heeft de Sociale Recherche, nadat zij tot de slotsom was gekomen dat dat niet het geval was, appellante op haar zwijgrecht gewezen en heeft zij aansluitend hierop een onderzoek met betrekking tot het opleggen van een boete ingesteld.

Aldus is naar het oordeel van de Raad niet gehandeld in strijd met artikel 14b, eerste lid, van de Abw.

Niettemin is de Raad van oordeel dat het ten aanzien van appellante genomen besluit van 20 september 1999, wat de hoogte van de boete betreft, niet in stand kan blijven.

De Raad dient, ter beantwoording van de vraag welke consequenties in rechte moeten worden verbonden aan de aan appellante toe te rekenen gedraging, op grond van artikel 15, eerste lid, laatste volzin, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten ambtshalve na te gaan of het op 1 februari 2001 - en daarmee na het begaan van de gedraging door appellante - in werking getreden Boetebesluit sociale zekerheidswetten (hierna: Boetebesluit) voorziet in een lagere boete dan het krachtens artikel 14a, zesde lid (tekst tot en met 31 december 1998), van de Abw tot stand gekomen en nadien op artikel 14a, zevende lid, van de Abw berustende Besluit tarieven administratieve boeten Abw, Ioaw en Ioaz (hierna: Besluit tarieven). Terzake blijkt dat ingevolge artikel 3, eerste lid, van het Besluit tarieven de boete wordt vastgesteld op 15% van het fraudebedrag, terwijl ingevolge artikel 2, eerste lid, van het Boetebesluit de boete wordt vastgesteld op 10% van het (bruto-)benadelingsbedrag. Toepassing van artikel 2, eerste lid, van het Boetebesluit, zoals dat met ingang van 1 januari 2002 geldt, brengt mee dat in het onderhavige geval de boete wordt vastgesteld op €627,--, zijnde 10% van f 13.699,49, naar boven afgerond op een veelvoud van €11,--.

De Raad ziet geen aanknopingspunten voor het oordeel dat op grond van de ernst van de gedraging, de mate waarin de gedraging appellante kan worden verweten en/of de omstandigheden waarin zij verkeert, de boete op een ander bedrag dan €627,-- zou moeten worden vastgesteld.

Ten slotte is de Raad niet gebleken van dringende redenen als bedoeld in artikel 14a, vierde lid (tekst vanaf 31 december 1998), van de Abw op grond waarvan aan gedaagde de bevoegdheid toekomt om van het opleggen van een boete af te zien.

Uit het voorgaande volgt dat, met vernietiging van de aangevallen uitspraak, het beroep van appellante tegen het ten aanzien van haar genomen besluit van 20 september 1999 alsnog gegrond dient te worden verklaard en dat dat besluit, voor zover betrekking hebbend op de hoogte van de opgelegde boete, dient te worden vernietigd. De Raad zal, zelf in de zaak voorzien, bepalen dat aan appellante een boete van €627,-- wordt opgelegd.

De Raad ziet, ten slotte, aanleiding om gedaagde te veroordelen in de proceskosten van appellante in beroep en in hoger beroep, begroot op €1288,-- voor verleende rechtsbijstand.

III. BESLISSING

De Centrale Raad van Beroep,

Recht doende:

Vernietigt de aangevallen uitspraak voorzover betrekking hebbend op de hoogte van de aan appellante opgelegde boete;
Verklaart het beroep van appellante inzoverre gegrond en vernietigt het ten aanzien van appellante genoemde besluit van 20 september 1999 inzoverre;
Bepaalt dat aan appellante een boete wordt opgelegd van €627,-- te betalen aan de gemeente Harderwijk;
Bevestigt de aangevallen uitspraak voor het overige;
Veroordeelt gedaagde in de proceskosten van appellante tot een bedrag van €1288,-- , te betalen door de gemeente Harderwijk voor een bedrag van €644,-- aan de griffier van de Raad en voor een bedrag van €644,-- aan appellante;
Bepaalt dat de gemeente Harderwijk aan appellante het in beroep en in hoger beroep betaalde griffierecht van in totaal €104,37 (f 230,--) vergoedt.

Aldus gegeven door mr. Th.C. van Sloten als voorzitter en mr. J.M.A. van der Kolk-Severijns en mr. R.H.M. Roelofs als leden, in tegenwoordigheid van mr. P.C. de Wit als griffier, en uitgesproken in het openbaar op 18 februari 2003.

(get.) Th.C. van Sloten.

(get.) P.C. de Wit.

Tegen uitspraken van de Centrale Raad van Beroep ingevolge de Algemene bijstandswet kan ieder der partijen beroep in cassatie instellen ter zake van schending of verkeerde toepassing van bepalingen inzake het begrip gezamenlijke huishouding volgens de wet. Dit beroep kan worden ingesteld door binnen zes weken na de op dit afschrift van de uitspraak vermelde verzenddatum een beroepschrift in cassatie (gericht aan de Hoge Raad der Nederlanden) aan de Centrale Raad van Beroep in te zenden.